CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Юридичний факультет

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
проф. Віталій ГОРДЄЄВ
«28» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД: МЕТОДОЛОГІЯ ТЛУМАЧЕННЯ І ЗАСТОСУВАННЯ
обов'язкова навчальна дисципліна

Освітньо-професійна програма: «Право»
Спеціальність: D8 Право
Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Юридичний факультет
Мова навчання: українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: методологія тлумачення і застосування» складена відповідно до освітньої програми «Право» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D8 Право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право.

Розробник:

Чепель Ольга Дмитрівна, *доцент, кандидат юридичних наук, доцент*

Іванюк Руслан Васильович, *асистент, PhD, ассистент*

Марченко Андрій Романович, *асистент*

Викладачі, що забезпечує читання даної дисципліни

Чепель Ольга Дмитрівна, *доцент, кандидат юридичних наук, доцент*

Іванюк Руслан Васильович, *асистент, PhD, ассистент*

Марченко Андрій Романович, *асистент*

Погоджено з гарантом ОПП Право _____ **Ігор КОВБАС**

Затверджено на засіданні кафедри Міжнародного права та порівняльного правознавства
Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

В.о. завідувача кафедри
міжнародного права
та порівняльного правознавства _____ **Світлана КАРВАЦЬКА**

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії _____ **Лаура БЗОВА**

Мета вивчення навчальної дисципліни «Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: методологія тлумачення і застосування» полягає в тому, щоб ознайомити студентів з методологією тлумачення положень Конвенції про захист прав та основоположних свобод 1950р. та протоколів до неї, функціонуванням механізмів застосування положень Європейської конвенції про права людини 1950р., а також надати їм практичні вміння роботи з міжнародно- правовими джерелами, їх аналізу, синтезу і тлумачення, а саме: дати студентам наступні знання та розуміння значення Європейської Конвенції про захист прав л ю д и н и і основоположних свобод, 1950 р.: принципи тлумачення, особливості застосування в національному правопорядку; повноважень Європейського суду з прав людини: юрисдикції та процедури звернення; контрольних функцій Комітету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень Європейського суду з прав людини; алгоритму використання практики ЄСПЛ в Україні у якості джерела права. Виробити у студентів наступні когнітивні вміння розпізнавати у невичерпній правовій реальності ознаки факторів порушення прав людини та основоположних свобод та виявляти тенденції, міру та форми впливу прецедентного права ЄСПЛ на українську правову реальність. Прищепити студентам практичні навички щодо використання методології, принципів і прецедентної практики ЄСПЛ у сфері тлумачення Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Пререквізити. Навчальна дисципліна «Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: методологія тлумачення і застосування» взаємопов'язана з навчальними дисциплінами: «Вступ до права», «Історія міжнародного права», «Міжнародне публічне право», «Міжнародне приватне право» «Міжнародний захист прав людини».

Після вивчення навчальної дисципліни здобувач володітиме наступними компетентностями, що закріплені в Освітньо-професійній програми «Право» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D8 Право:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.
ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.
ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо.
ЗК 12. Здатність цінувати та поважати різноманіття та полікультурності.
ЗК 13. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК 14. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.
СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.
СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.
СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та

функціонального тлумачення норм права, а також знання практики їх застосування.
СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.
СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.
СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Програмні результати навчання
ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.
ПРН 3. Проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.
ПРН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.
ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.
ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати й обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.
ПРН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.
ПРН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.
ПРН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.
ПРН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовою системою Ради Європи та Європейського Союзу.
ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
ПРН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	5.0	150	14	30	-	-	106	-	екзамен
Заочна	1	1	5.0	150	4	6	-	-	140	-	екзамен

СТРУКТУРА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Кількість годин

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	денна форма					заочна форма					
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
		л	**пр**	**інд**	**с.р.**		**л**	**пр**	**лаб**	**інд**	**с.р.**
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та її протоколи: загальна характеристика											
Тема 1.1. Місце та роль Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у європейській правозахисній системі	14	1	2		11	17	1	1			15
Тема 1.2. Порядок звернення та розгляду справ в Європейському суді з прав людини	13	1	2		10	15	-	-	-	-	15
Тема 1.3. Захист права на життя	16	2	4		10	17	1	1	-	-	15
Тема 1.4. Заборона катувань у прецедентній практиці Європейського суду з прав людини	16	2	4		10	15	-	-	-	-	15
Тема 1.5. Заборона рабства і примусової праці. Право на свободу та особисту недоторканість	16	1	3		12	15	-	-	-	-	15
РАЗОМ	**75**	**7**	**15**		**53**	**79**	**2**	**2**	**-**	**-**	**75**
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 Права та свободи Європейської конвенції про права людини та її протоколів											
Тема 2.1. Захист права на повагу до приватного та сімейного життя	19	2	4		13	16	-	-	-	-	16
Тема 2.2. Право на ефективний засіб юридичного	19	2	4		13	18	-	2	-	-	16

захисту: поняття та особливості застосування											
Тема 2.3. Захист права власності у практиці Європейського суду з прав людини	18	2	3		13	18	1	1	-	-	16
Тема 2.4. Виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини в Україні	19	1	4		14	19	1	1	-	-	17
РАЗОМ	**75**	**7**	**15**		**53**	71	2	4	-	-	65
УСЬОГО	**150**	**14**	**30**		**106**	**150**	**4**	**6**	**-**	**-**	**140**

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1	**Тема 1. Місце та роль Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у європейській правозахисній системі** 1. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: історія формування та розвиток 2. Структура та зміст Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 3. Протоколи до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 4. Принципи дії та тлумачення Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 5. Вплив Конвенції 1950 р. на правову систему України
2	**Тема 2. Порядок звернення та розгляду справ в Європейському суді з прав людини** 1. Підстави та порядок звернення до Європейського суду з прав людини. 2. Порядок та особливості розгляду заяв у Європейському суді з прав людини. 3. Розгляд справи по суті та порядок винесення рішення ЄСПЛ. 4. Види рішень Європейського суду з прав людини. 5. Порядок виконання рішень Європейського суду з прав людини. 6. Контроль за виконанням рішень Страсбурзького суду.
3	**Тема 3. Захист права на життя згідно Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод** 1. Обставини, за яких позбавлення життя визнається правомірним. Визначення пропорційності застосування сили, що спричинило позбавлення життя. 2. Негативні та позитивні зобов'язання держав-учасниць Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у зв'язку із забезпеченням права на життя. 3. Обов'язковість проведення розслідування випадків застосування державою

	сили, що привело до позбавлення життя.
4	**Тема4: Заборона катувань у прецедентній практиці Європейського суду з прав людини** 1. Співвідношення Міжнародних універсальних та регіональних стандартів щодо неналежного поводження або покарання. 2. Види неналежного поводження (катування, нелюдське поводження або покарання, принижуюче гідність поводження або покарання) і критерії їх розмежування. 3. Поняття нелюдського поводження або покарання, вироблене на основі практики ЄСПЛ. 4. Поняття поводження або покарання що принижує гідність, вироблене на основі практики ЄСПЛ.
5	**Тема 5: Заборона рабства і примусової праці. Право на свободу та особисту недоторканість** 2. Зміст і сфера дії заборони рабства і примусової праці у практиці Суду. 3. Види поводження, забороненого у статті 4 Конвенції. 4. Обов'язкова праця, яка не порушує заборони, встановленої у статті 4 Конвенції. 5. Обов'язки держави, що випливають зі статті 4 Конвенції. 6. Законність тримання під вартою відповідно до ст. 5 § 1. 7. Правомірне позбавлення волі відповідно до ст. 5 § 1. 8. Гарантії для осіб позбавлених волі.
6	**Тема 6 Право на повагу до приватного та сімейного життя** 1. Поняття «сім'я» та «сімейне життя» у сенсі статті 8 та статті 12 Конвенції в тлумаченні Європейського Суду з прав людини. 2. Право вступати у шлюб та створювати сім'ю. 3. Вимоги щодо поваги до сімейного життя. Негативні та позитивні зобов'язання держав. 4. Тлумачення поняття «приватне життя» у практиці ЄСПЛ. 5. Свобода вибору імені та прізвища. Свобода вибору сексуальної орієнтації та поведінки, а також способу життя у концепції права ЄСПЛ. 6. Право на повагу житла та кореспонденції. «Житло» та «кореспонденція» в тлумаченні Європейського Суду з прав людини.
7	**Тема 7: Право на ефективний засіб юридичного захисту: поняття та особливості застосування** 1. Поняття вичерпання національних засобів правового захисту як умова звернення до міжнародних судових органів в концепції права ЄСПЛ. 2. Особливі обставини, які звільняють заявника від обов'язку вичерпати внутрішні засоби правового захисту у тлумаченні ЄСПЛ. 3. Вибір доступних засобів правового захисту у концепції права ЄСПЛ. 4. Державні органи, здатні забезпечити ефективний засіб правового захисту: вимоги їх незалежності від органу, який допустив порушення права, і правомочності приймати юридично обов'язкові рішення.
8	**Тема 8: Захист права власності у практиці Європейського суду з прав людини** 1. Захист права власності в рішеннях Європейського суду з прав людини. 2. Визначення поняття «майно», відповідно до практики ЄСПЛ. 3. Захист права на пільги. 4. Поняття пільг та привілеїв в практиці Європейського суду з прав людини.

9	**Тема 9: Виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини в Україні** 1. Дія Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод в Україні. 2. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні. 3. Закон України «Про виконання та застосування практики Європейськогосуду з прав людини». 4. Підзаконні нормативно-правові акти, що стосуються питань виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні.

Тематика практичних занять з переліком питань

Модуль 1.

Практичне заняття 1.1.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : зміст та принципи

1. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: основні етапи розвитку
2. Система прав та свобод Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод
3. Протоколи до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
4. Субсидіарність і первинність як принципи дії Конвенції 1950р.
5. Принцип ефективного тлумачення Конвенції 1950р.
6. Принцип динамічного та об'єктивного тлумачення Конвенції 1950р.
7. Принцип пропорційності та балансу інтересів в актах ЄСПЛ
8. Принцип забезпечення певної свободи національного розсуду
9. Принцип автономного тлумачення Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод
10. Місце та роль Конвенції 1950 р. на вітчизняну правову систему

Практичне заняття 1.2.

Тема: Порядок звернення та розгляду справ в Європейському суді з прав людини

1. Підстави для звернення до Європейського суду з прав людини.
2. Умови прийнятності індивідуальної заяви: процесуальні, змістовні (по суті), юрисдикційні критерії.
3. Порядок складання та направлення індивідуальних та міждержавних заяв до Європейського суду з прав людини.
4. Особливості розгляду заяв одноособово суддею, у комітетах, палатах та у Великій палаті Європейського суду з прав людини.
5. Порядок виконання рішень Європейського суду з прав людини.
6. Механізм контроль за виконанням рішень Страсбурзького суду.

Практичне заняття 1.3.

Тема: Захист права на життя

1. Поняття та зміст права на життя в рішеннях Європейського суду з прав людини.
2. Обов'язки держави щодо захисту права на життя.
3. Аналіз справи «ГОНГАДЗЕ ПРОТИ УКРАЇНИ».

4. Аналіз справи «МАККАН ТА ІНШІ ПРОТИ ОБ'ЄДНАНОГО КОРОЛІВСТВА».
5. Аналіз справи «ПРЕТТІ ПРОТИ СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА».
6. Аналіз справи «БРЮГГЕМАН І ШОЙТЕН ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ».
7. Аналіз справи «Н ПРОТИ НОРВЕГІЇ».
8. Аналіз справи «Во ПРОТИ ФРАНЦІЇ».

Практичне заняття 1.4.
Тема: Заборона катувань, нелюдського та принижуючого гідність поводження або покарання

1. Право на захист від катувань, нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження або покарання в рішеннях Європейського суду з прав людини.
2. Аналіз справи «САВІЦЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF SAVITSKYY v. UKRAINE).
3. Аналіз справи), «ГЕФГЕН ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ».

Практичне заняття 1.5.
Тема: Заборона рабства і примусової праці. Право на свободу та особисту недоторканність: поняття, зміст, особливості тлумачення

1. Заборона рабства та примусової праці в рішеннях Європейського суду з прав людини: особливості тлумачення.
2. Право на свободу в рішеннях Європейського суду з прав людини.
3. Особливості застосування поняття права на особисту недоторканність в рішеннях Європейського суду з прав людини
4. Аналіз справи «ВАН ДЕР МЮССЕЛЬ ПРОТИ БЕЛЬГІЇ».
5. Аналіз справи «ГЕРАЩЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ» (Заява № 20602/05).
6. Аналіз справи «ЕНГЕЛЬ ТА ІНШІ ПРОТИ НІДЕРЛАНДІВ».

Модуль 2
Практичне заняття 2.1.
Тема: Право на повагу до приватного та сімейного життя

1. Право на сімейне життя та визначення сім'ї в рішеннях Європейського суду з прав людини.
2. Поняття та зміст приватного життя в актах Страсбурзького суду.
3. Аналіз справи «АЛІЄВ ПРОТИ УКРАЇНИ».
4. Аналіз справи «І. ПРОТИ СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА».
5. Аналіз справи «ДЖОНСОН ПРОТИ ІРЛАНДІЇ».
6. Аналіз справи «ОЛЬСОН ПРОТИ ШВЕЦІЇ».

Практичне заняття 2.2.
Тема: Правові аспекти права на ефективний засіб юридичного захисту

1. Право на ефективний засіб юридичного захисту: поняття та зміст.
2. Особливості тлумачення права на ефективний засіб юридичного захисту в рішеннях Європейського Суду з прав людини.

3. Правові механізми застосування права ефективний засіб юридичного захисту.
4. Право на незалежний та неупереджений суд
5. Аналіз справи ««EAST/WEST ALLIANCE LIMITED» ПРОТИ УКРАЇНИ».
6. Аналіз справи «СОВТРАНСАВТО ПРОТИ УКРАЇНИ».

Практичне заняття 2.3.
Тема: Захист права власності

1. Захист права власності в рішеннях Європейського суду з прав людини.
2. Захист права на пільги. Поняття пільг та привілеїв в практиці Європейського суду з прав людини.
3. Аналіз справи «ЛАЗАРЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ».

Практичне заняття 2.4.
Тема: Виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини в Україні

1. Порядок звернення рішення до виконання в частині виплати відшкодування. Повноваження Державної виконавчої служби щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини.
2. Порядок виплати відшкодування. Інші заходи індивідуального характеру, що вживаються на виконання рішення Європейського суду з прав людини.
3. Повноваження органів державної влади щодо вжиття заходів загального характеру на забезпечення виконання положень Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
4. Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання рішення Європейського суду з прав людини.
5. Застосування судами Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини.
6. Застосування Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини у сфері законодавства та в адміністративній практиці.
7. Аналіз справи «Бурмич та інші проти України» №№ 46852/13, 47786/13, 54125/13, рішення Великої палати 2017 р.
8. Аналіз справи «Бочан проти України № 2» 2015 р.)

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ)

№	Завдання до тем
1	Основні реформи положень Конвенції про захист прав та основоположних свобод 1950 р. та їх вплив на європейську систему захисту прав людини
2	Характеристика діяльності Європейського суду з прав людини, його роль та значення.
3	Право на життя та смертна кара (проблеми співвідношення) (на основі аналізу рішень Європейського суду з прав людини).
4	Свобода

5	Принцип недискримінації при здійсненні прав і свобод в практиці Європейського суду з прав людини.
6	Принцип доступу до судового захисту в практиці Європейського суду з прав людини.
7	Практика інкорпорації положень Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод європейськими країнами.
8	Вплив Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод на національне право України.
9	Поняття та механізми вжиття державою заходів загального характеру на забезпечення виконання положень Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
10	Практика застосування судами Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в Україні.
11	Принцип автономного тлумачення Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод
12	Право на суд в правозахисній системі Ради Європи
13	Україна та Європейський суд з прав людини: кількісні та якісні показники взаємодії.
14	Наслідки розширення Ради Європи для європейської системи захисту прав людини.
15	Реалізація принципу верховенства права в практиці Європейського суду з прав людини.
16	Роль прецедентного права у процесі наближення України до європейських правових стандартів у сфері захисту прав людини та основних свобод.
17	Аналіз рішень Європейського суду з прав людини щодо свободи мирних зібраньта об'єднань (справа Платформа Ерце фюр дас Лубен проти Австрії, справа Шассенью проти Франції, справа Комуністичної партії Туреччини проти Туреччини). Вибір рішення для аналізу на вибір викладача та/або студента.
18	Аналіз рішень Європейського суду з прав людини щодо захисту права на життя (справа Пол та Одрі Едвартс проти Сполученого Королівства, справа Гонгадзе проти України, справа Онер'їлдіз проти Туреччини, справа Претті проти Сполученого Королівства, справа Оджалан проти Туреччини, справа Полторацький проти України). Вибір рішення для аналізу на вибір викладача та/або студента.
19	Аналіз рішень Європейського суду з прав людини щодо права на захист від катувань, нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження або покарання (справи Афанасьєв проти України, Невмержицький проти України, Селмуні проти Франції, Курт проти Туреччини). Вибір рішення для аналізу на вибір викладача та/або студента.
20	Аналіз рішень Європейського суду з прав людини щодо захисту права на справедливий судовий розгляд (справи Бурдов проти Росії, Шмалько проти України, Совтрансавто проти України, справа Ейрі проти Ірландії, справи Нуутінен проти Фінляндії, Кеніг проти Німмечини, Претто проти Італії, Пухк проти Естонії, справа Нікітіна проти Росії). Вибір рішення для аналізу на вибір викладача та/або студента.

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом і виконується в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички прийняття правових рішень. Відповіді на питання повинні бути законспектовані, їхнє викладення має бути стислим і чітким, обов'язковими є посилання на використані джерела.

Форма контролю самостійної роботи – перевірка конспекту або обговорення на семінарському занятті. Питання, відведені для самостійної роботи, виносяться на поточний, модульний і підсумковий семестровий контроль.

З метою самостійного визначення рівня засвоєння теоретичного матеріалу студентам пропонуються питання для самоконтролю набутих знань.

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год.дфн.	К-сть год.зфн
1	**Тема: Загальна характеристика європейської системи прав людини Конвенція про захист прав та основоположних свобод.**	Охарактеризуйте: •Співвідношення міжнародної та європейської систем захисту прав людини. •Передумови прийняття Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. •Структуру та принципи тлумачення Конвенції 1950. •Приєднання України до Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та відповідні правові наслідки. •Європейська комісія з прав людини: структура, функції, участь у розгляді справ. •Реформа європейської інституційної системи у сфері захисту прав людини 1994 року: значення та наслідки. •Характеристика діяльності Європейського суду з прав людини, його роль та значення. •Наслідки розширення Ради Європи для європейської системи захисту прав людини.	11	15
2	**Тема: Порядок звернення та розгляду справ в Європейському суді з прав людини**	Проаналізуйте: • Вимоги до заяв до Європейського суду з прав людини, поняття прийнятності заяв до Європейського суду з прав людини. • Підстави виключення заяв зі списку справ в Європейському суді з прав людини. • Процедура дружнього врегулювання в Європейському суді з прав людини. • Підстави звернення до Великої	10	15

		Палати Європейського суду з прав людини. • Роль прецедентного права при вирішенні справ Європейським судом з прав людини.		
3	**Тема: Заборона катувань у прецедентній практиці Європейського суду з прав людини**	Проаналізуйте: • Співвідношення універсальних та регіональних міжнародних стандартів щодо неналежного поводження або покарання. • Розкрийте види неналежного поводження (катування, нелюдське поводження або покарання, принижуюче гідність поводження або покарання) і критерії їх розмежування. • Поняття нелюдського поводження або покарання, вироблене на основі практики ЄСПЛ. • Поняття поводження або покарання що принижує гідність, вироблене на основі практики ЄСПЛ.	10	15
4	**Тема : Заборона рабства і примусової праці. Право на свободу та особисту недоторканість**	Охарактеризуйте: • Зміст та сферу дії заборони рабства і примусової праці у практиці Суду. • Види поводження, забороненого у статті 4 Конвенції. • Обов'язкова праця, яка не порушує заборони, встановленої у статті 4 Конвенції. • Обов'язки держави, що випливають зі статті 4 Конвенції. • Законність тримання під вартою відповідно до ст. 5 § 1. • Правомірне позбавлення волі відповідно до ст. 5 § 1. • Гарантії для осіб позбавлених волі.	10	15
5	**Тема : Рішення Європейського суду з прав людини щодо захисту особистих прав, що забезпечують природне існування фізичної особи**	Визначте та обґрунтуйте: • Право на життя та право на евтаназію (справа Претті проти Сполученого Королівства). • Право на життя та смертна кара (справа Оджалан проти Туреччини, справа Полторацький проти України). • Поняття примусової чи обов'язкової праці (справа Ван дер Мюссель протиБельгії). Поняття праці, яка не підпадає під визначення «примусової чи обов'язкової».	12	15

		• Поняття позбавлення волі та правомірні випадки позбавлення волі (справа Кавкапроти Польщі). • Співвідношення права на свободу та військової служби. • Поняття законного ув'язнення у практиці Європейського суду з прав людини. • Інші правомірні обмеження права особи на свободу у практиці Європейського суду з прав людини.		
6	**Тема: Особисті права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи в рішеннях Європейського суду з прав людини**	Охарактеризуйте: • Право на доступ до органів правосуддя (справа Ейрі проти Ірландії). • Принципи правосуддя в рішеннях Європейського суду з прав людини. • Інформаційний, фізичний, комунікативний, просторовий аспекти права на повагу до приватного життя в рішеннях Європейського суду з прав людини. • Захист прав батьків та дітей в рішеннях Європейського суду з прав людини. • Захист релігійних прав в рішеннях Європейського суду з прав людини. • Свобода вираження поглядів у політичній сфері в практиці Європейського суду (справи Фельдек проти Словаччини, Українська Прес-Група проти України тощо).	23	32
7	**Тема: Рішення Європейського суду з прав людини щодо захисту політичних та соціально-економічних прав особи**	Проаналізуйте: • Забезпечення свободи мирних зібрань як позитивний обов'язок держави (справа Платформа Ерце фюр дас Лубен проти Австрії) та негативна свобода на об'єднання (справа Шассенью проти Франції). • Захист прав профспілок в рішеннях Європейського суду з прав людини. • Право на голосування та кваліфікаційні вимоги до виборців. • Концепція володіння (справа Спорронг та Льонрот проти Швеції) та випадки його правомірного обмеження в рішеннях Європейського суду з прав людини. • Позитивні обов'язки держави щодо захисту права власності (справа	13	16

		Совтрансавто проти України).		
8	**Тема: Виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини в Україні**	Визначте та обґрунтуйте : • Забезпечення доступу до рішень Європейського суду з прав людини. • Заходи індивідуального характеру, що вживаються на виконання рішення Європейського суду з прав людини. • Повноваження органів державної влади щодо вжиття заходів загальногохарактеру на забезпечення виконання положень Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. • Порядок посилання на Європейську конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод та практику Європейського суду з прав людини, застосування у сфері законодавства та в адміністративній практиці.	14	17

Критерії до самостійної роботи студента

Самостійна робота оцінюється за результатами перевірки письмових матеріалів (конспектів, аналізу рішень ЄСПЛ, глосаріїв тощо) та загального тесту з питань, винесених на самостійне опрацювання: повне, структуроване, аргументоване виконання всіх завдань з використанням обов'язкової і додаткової літератури та практики ЄСПЛ, правильними посиланнями і логічними висновками оцінюється максимально (6 балів); достатньо повне розкриття основних питань з незначними неточностями — 5 балів; загалом правильне, але поверхневе викладення без глибокого аналізу — 4 бали; фрагментарне і недостатньо аргументоване виконання — 3 бали; часткове, формальне опрацювання з суттєвими помилками — 2 бали; відсутність роботи, плагіат або повна невідповідність завданню — 0 балів.

Методи навчання

Викладання засноване на тісній взаємодії між викладачем та здобувачем із використанням інтерактивних методів з тим, щоб допомогти студентам розвивати аналітичні навички, здатність до логічно-обґрунтованої аргументації та розуміння міжнародно-правових аспектів з позицій доктрини та принципу верховенства права. Під час лекційних занять, в основному, використовуються пояснювально-ілюстративний, пізнавально-пошуковий та інтерактивний методи навчання і викладання: пояснення нового матеріалу, що має проблемний характер, у формі повідомлень, дискусій, консультацій, розв'язання ситуативних завдань, із застосуванням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій; організація лекції у формі, коли студенти можуть аргументовано висловлювати свої погляди та аналізувати позиції різних країн, демонстрація презентацій, інтерактивних платформ, віртуальних екскурсій до європейських інституцій тощо з тематики лекційного заняття.

Поєднання компетентнісного та інтерактивного підходів становить основу організації та проведення практичних занять з дисципліни. Використовується індивідуальна або групова робота, що передбачає колоквіуми, дебати, розв'язання реальних кейсів, завдань, які вимагають збору, систематизації та аналізу інформації з національних і міжнародних джерел, її міжнародно-правової оцінки. Окрім цього, застосовується метод використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема демонстрація презентацій, доповідей, рефератів, есе, колективна робота з нормативною базою.

Система контролю та оцінювання

Методи контролю

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях шляхом усного та письмового опитування, бліц-опитування, перевірки конспектів самостійної роботи, виконання тестових завдань (у тому числі загальних тестів з питань, винесених на самостійне опрацювання), розв'язання кейсів, аналізу рішень ЄСПЛ, підготовки есе, рефератів, глосаріїв, схем і презентацій. Оцінювання проводиться за чіткими критеріями з урахуванням повноти, аргументованості, самостійності та правильності посилань на джерела.

Підсумковий контроль проводиться у формі усного екзамену, який включає теоретичні питання та практичні завдання з аналізу рішень Європейського суду з прав людини. Результати поточного контролю (максимум 50 балів) та екзамену (максимум 50 балів) сумуються і переводяться у національну шкалу та шкалу ЄКТС відповідно до затвердженої системи оцінювання.

Форми проведення занять: лекції, практичні заняття. Організація роботи слухачів передбачає понятєво-категоріальний масив з кожної теми, контрольні питання та самостійні завдання, роботу з науковою літературою, а також розв'язання проблемних ситуацій та дослідно-творчих завдань.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- тестування за принципами ЗНО на основі комп'ютерних технологій(стандартизовані тести);
- контрольні роботи;
- реферати;
- есе;
- дайджести;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль: здійснюється на заняттях шляхом індивідуального та фронтального усного опитування, бліц-опитування; письмових самостійних робіт (есе, рефератів, написання тематичних глосаріїв тощо); ведення термінологічного словника; виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань; підготовки та захисту відповідних схем, таблиць, діаграм, графіків; розв'язання кейсів з практичних завдань та задач-казусів; аналізу та обґрунтування (чи заперечення) судових рішень; взаємоконтролю магістрів у парах та малих групах; самоконтролю тощо.

Форма підсумкового контролю: усний екзамен , який складається з теоретичної частини та практичних завдань по аналізу справ Європейського суду з прав людини.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання індивідуальних завдань.

Усний виступ та виконання письмового завдання, під час практичного заняття, тестування з теми практичного заняття	**Критерії оцінювання**
6 балів	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
5 балів	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
4 бали	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
3 бали	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
2 бал	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0 балів	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власніаргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнюєзміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагаютьдодаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Експрес-контроль:

2 бали нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом,орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслитилише деякі проблеми теми.

Ведення опорного конспекту лекції:

Опорний конспект лекції (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому стисло і системно викладено основний теоретичний матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лишеопорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями,концепціями, проблемами, теоріями тощо.

Кожен студент повинен мати ОКЛ на лекціях і вести в ньому записи власноруч. Підчас аудиторної роботи з ОКЛ студенти записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі. Під час самостійної роботи рекомендується доповнити записи лекції та завершити виконання завдань, що були зазначені в Робочій програмі навчальної дисципліни.

2 бали нараховуються студентам, які в повному обсязі самостійно і творчо опрацювали всі питання лекції і вільно володіють її змістом.

1 бал нараховується студентам, які опрацювали лише окремі питання лекції і не достатньо вільно володіють її змістом.

Підготовка творчих завдань(есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену Робочою програмою навчальної дисципліни. Головна мета есе - це самостійне розкриття студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми,питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкритирізні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

2бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки.

1 бал отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положеннякожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

Ведення конспекту першоджерел:

2 бали отримують студенти, які опрацювали всю необхідну обов'язкову літературу,засвоїли її основні теоретичні положення, вміють їх пояснити і розтлумачити.

1 бал отримують студенти, котрі опрацювали не всю необхідну літературу, не завжди розуміють її вихідні теоретичні положення, поверхово їх пояснюють.

Критерії підсумкового контролю

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється в університеті у формі екзамену. На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, задачі, ситуаційні завдання тощо, що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу. Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 100 балів і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС:

– здобувачам вищої освіти, які повністю оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати відповіді на всі питання курсу, опанували

рекомендовану літературу, виставляють оцінку **A**. При цьому оцінку – 100 балів (за шкалоюЧНУ ім. Ю.Федьковича), як виняток, можуть отримати тільки здобувачі вищої освіти, які, крім відмінних знань за програмою дисципліни, виявили активність в науково-дослідній роботі за тематикою курсу, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях тощо;

– здобувачам вищої освіти, які оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, проте у відповідях допустили незначні неточності, ставлять оцінку **B**;

– здобувачам вищої освіти, які в основному оволоділи програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні, проте у відповідях допускають несуттєві помилки, ставлять оцінку **C**;

– здобувачам вищої освіти, які показали задовільні результати оволодіння Робочоюпрограмою навчальної дисципліни на репродуктивному рівні й при відповідях допускаютьпомилки, ставлять оцінку **D**;

– здобувачам вищої освіти, які виявили мінімально достатній рівень знань з дисципліни, необхідний для продовження навчання, вивчили основні терміни курсу та орієнтуються в матеріалі базового підручника, ставлять оцінку **E**.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами вивчення дисципліни отримали незадовільні оцінки **FX** або **F**, повинні додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і при оцінці FX повторно перескласти підсумковий контроль,а при оцінці F пройти повторний курс вивчення дисципліни зі складанням підсумкового контролю.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **50 балів** та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – **50 балів,** за **100-бальною університетською шкалою.**

Розподіл балів, які отримують студенти

	Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)								Кількість балів (екзаменаційна робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	50	100
5	5	5	5	5	6	6	7	6		

Т1, Т2 ... Т9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю

Теоретична частина

1. Співвідношення міжнародної та європейської систем захисту прав людини.
2. Європейська нормативна система захисту прав людини.
3. Теоретико-правові, політичні та інші передумови прийняття Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
4. Етапи розробки та прийняття Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року та її ратифікації країнами Європи.
5. Структура Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та її загальна характеристика.
6. Приєднання України до Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та відповідні правові наслідки.
7. Європейська інституційна система захисту прав людини.
8. Європейська комісія з прав людини: структура, функції, участь у розгляді справ.
9. Передумови створення Європейського суду з прав людини.
10. Реформа європейської інституційної системи 1994 року: значення та наслідки.
11. Порядок формування Європейського суду з прав людини.
12. Структура Європейського суду з прав людини.
13. Правовий статус Комітетів, Палати та Великої Палати Європейського суду з прав людини.
14. Юрисдикція Європейського суду з прав людини.
15. Характеристика діяльності Європейського суду з прав людини, його роль тазначення.
16. Наслідки розширення Ради Європи для європейської системи захисту прав людини.
17. Підстави для звернення до Європейського суду з прав людини.
18. Вимоги до заяв до Європейського суду з прав людини.
19. Поняття прийнятності заяв до Європейського суду з прав людини.
20. Порядок складання та направлення заяв до Європейського суду з прав людини.
21. Порядок та особливості розгляду заяв у Комітетах та Палатах Європейського суду з прав людини.
22. Підстави виключення заяв зі списку справ.
23. Процедура дружнього врегулювання.
24. Розгляд справи по суті та порядок винесення рішення.
25. Поняття справедливого відшкодування в практиці Європейського суду з прав людини.
26. Роль прецедентного права при вирішенні справ Європейським судом з прав людини.
27. Підстави звернення до Великої Палати Європейського суду з прав людини.
28. Види рішень Європейського суду з прав людини.
29. Порядок виконання рішень Європейського суду з прав людини.
30. Право на життя в рішеннях Європейського суду з прав людини.
31. Право на життя як обов'язок позитивних дій держави та як обов'язок держави щодо захисту життя людини від небезпечної діяльності та техногенних катастроф.
32. Право на життя та право на евтаназію в практиці Європейського суду з прав людини.
33. Право на життя та смертна кара в практиці Європейського суду з прав людини.
34. Право на захист від катувань, нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження або покарання в рішеннях Європейського суду з прав людини.
35. Заборона рабства та примусової праці в рішеннях Європейського суду з прав людини.

36. Співвідношення понять рабство та підневільний стан.
37. Поняття примусової чи обов'язкової праці в рішеннях Європейського суду з прав людини.
38. Поняття праці, яка не підпадає під визначення «примусової чи обов'язкової».
39. Право на свободу в рішеннях Європейського суду з прав людини.
40. Поняття позбавлення волі та правомірні випадки позбавлення волі.
41. Співвідношення права на свободу та військової служби.
42. Застосування ст. 5 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод щодо законного ув'язнення особи після її засудження компетентним судом та у випадку обґрунтованої підозри у вчиненні правопорушення.
43. Процесуальні гарантії при затриманні особи. Інші правомірні обмеження права особи на свободу в рішеннях Європейського суду з прав людини.
44. Право на справедливий судовий розгляд в рішеннях Європейського суду з прав людини.
45. Право на незалежний та неупереджений суд в практиці Європейського суду з прав людини.
46. Право на доступ до органів правосуддя. Можливі випадки обмеження права насуд.
47. Питання «розумного строку» розгляду справ у суді в рішеннях Європейського суду з прав людини.
48. Принцип публічності та обґрунтованості судових рішень.
49. Принципи презумпції невинуватості; допустимості доказів; права на привілеї проти самообвинувачення; права на правову допомогу в рішеннях Європейського суду з прав людини.
50. Доктрина зворотної дії закону в практиці Європейського суду з прав людини.
51. Принцип non bis in idem (неможливості притягнення двічі за одне і теж саме діяння) в практиці Європейського суду з прав людини.
52. Право на повагу до приватного життя в рішеннях Європейського суду з прав людини.
53. Інформаційний аспект, фізичний, комунікативний, просторовий аспект права на повагу до приватного життя.
54. Право на самовизначення як частина права на повагу до приватного життя.
55. Право на сімейне життя та визначення сім'ї, права батьків та дітей у рішеннях Європейського суду з прав людини.
56. Свобода думки, совісті і віросповідання в рішеннях Європейського суду з прав людини.
57. Принцип відокремлення держави та церкви. Право на створення церковних організацій.
58. Свобода вираження поглядів у системі Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Випадки обмеження свободи вираження поглядів.
59. Свобода дотримуватись поглядів, одержувати та передавати інформацію та ідеї.
60. Мовні права як аспект свободи слова в практиці Європейського суду з прав людини.
61. Свобода вираження поглядів у політичній сфері.
62. Мистецька свобода., комерційне поширення інформації, академічна свобода в практиці Європейського суду з прав людини.
63. Свобода мирних зібрань та об'єднань в рішеннях Європейського суду з прав людини.
64. Свобода об'єднань як право на утворення об'єднання та внутрішню організаціюйого діяльності.
65. Захист прав профспілок в рішеннях Європейського суду з прав людини.
66. Право на об'єднання в політичні партії.
67. Право на вільні вибори в практиці Європейського суду з прав людини.

68. Право на голосування та кваліфікаційні вимоги до виборців.
69. Право бути обраним та кваліфікаційні вимоги до кандидатів в практиці Європейського суду з прав людини.
70. Захист права власності в рішеннях Європейського Суду з прав людини.
71. Концепція володіння. Правомірність позбавлення права володіння.
72. Контроль за використанням власності. Поняття громадського інтересу.
73. Позитивні обов'язки держави щодо захисту права власності.
74. Поняття пільг та привілеїв в практиці Європейського суду з прав людини. Захистправа на пільги.
75. Забезпечення доступу до рішень Європейського суду з прав людини.
76. Порядок звернення рішення до виконання в частині виплати відшкодування.
77. Повноваження Державної виконавчої служби щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини.
78. Порядок виплати відшкодування.
79. Інші заходи індивідуального характеру, що вживаються на виконання рішення Європейського суду з прав людини.
80. Поняття та механізми вжиття державою заходів загального характеру на забезпечення виконання положень Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
81. Повноваження органів державної влади щодо вжиття заходів загального характеру.
82. Правовий статус Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.
83. Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання рішення Європейського суду з прав людини.
84. Застосування судами Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини.
85. Порядок посилання на Європейську конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод та практику Європейського суду з прав людини.

Практична частина

1. Аналіз справи «МАККАН ТА ІНШІ ПРОТИ ОБ'ЄДНАНОГО КОРОЛІВСТВА»
2. Аналіз справи «ГОНГАДЗЕ ПРОТИ УКРАЇНИ».
3. Аналіз справи «САВІЦЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF SAVITSKYY v. UKRAINE)
4. Аналіз справи «ВАН ДЕР МЮССЕЛЬ ПРОТИ БЕЛЬГІЇ».
5. Аналіз справи «ГЕРАЩЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ» (Заява № 20602/05).
6. Аналіз справи «СОВТРАНСАВТО ПРОТИ УКРАЇНИ».
7. Аналіз справи «АЛІЄВ ПРОТИ УКРАЇНИ»
8. Аналіз справи «СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКА ПАРАФІЯ ПРОТИ УКРАЇНИ».
9. АНАЛІЗ СПРАВИ «РЕДАКЦІЯ ГАЗЕТИ «ПРАВОЄ ДЄЛО» ТА ШТЕКЕЛЬПРОТИ УКРАЇНИ»
10. Аналіз справи «ВЕНІАМІН ТИМОШЕНКО ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ».
11. Аналіз справи ««EAST/WEST ALLIANCE LIMITED» ПРОТИ УКРАЇНИ».
12. Аналіз справи «ПІЧКУР ПРОТИ УКРАЇНИ»
13. Аналіз справи «ЛУЦЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
14. Аналіз справи «ІВАНОВ ПРОТИ УКРАЇНИ»

Зарахування результатів неформальної освіти

Зарахування результатів неформальної освіти здійснюється на основі Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти - https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивченні навчальної дисципліни також реалізується через участь у неформальній/інформальній освіті.

Додатково 3 бали здобувач може отримати за проходження онлайн-курсу на освітній платформі Prometheus, зокрема наступного:

Захист прав людей з інвалідністю

https://prometheus.org.ua/course/course-v1:FFR+PRPD101+2020_T1

Рекомендована література

Основна

1. Гончаров В. В. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник для підготовки до ЄФВВ. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 300 с.
2. Довідник зі статті 1 Протоколу № 1 до Європейської конвенції про захист прав людини. Захист права власності. Рада Європи, 2024. URL: https://echr.coe.int/Documents/Guide_Art_1_Protocol_1_ENG.pdf.
3. Заборона катувань: практика Європейського суду з прав людини, стандарти та практика Європейського комітету з питань запобігання катуванням / зі вступним словом М. Гнатовського, А. Костіна, Р. Хаверкамп, Д. Ягунова. Одеса: Фенікс, 2023. 604 с.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 4 листопада 1950 р. № 995_004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
5. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text.
6. Лученко Д. В. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві України : монографія / Дмитро Валентинович Лученко, Наталія Анатоліївна Полях; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2024. 198 с.
7. Манукян В. І. Страсбурзьке право. Європейський суд з прав людини. Теорія, принципи, практика .Київ : Норма права, 2023. 596 с. ISBN 978-617-7850-61-7
8. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006р. // Відомості Верховної Ради України, 2006. №30. Ст. 260.
9. Стовба О. В. Легітимні очікування: практика Європейського суду з прав людини. Наука і техніка сьогодні. 2024. № 1 (29). С. 204-212.
10. Огляд рішень Європейського суду з прав людини (грудень 2025 року). URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_ESPL_12_2025.pdf

Додаткова

1. Гаврильців М.Т., Лук'янова Г.Ю. Захист права людини на справедливий судовий розгляд у практиці європейського суду з прав людини. Юридичний науковий електронний журнал. №12/2022 с.72- DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-12/13
2. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню : прийнята Радою Європи 28 листопада 1987 року.
3. Легка О. В. Застосування практики ЄСПЛ при забезпеченні права на захист інформації. Правова позиція. 2023. № 4 (41). С. 37-41.
4. Мерник А. М. Обмеження прав людини в умовах особливих правових режимів: загальнотеоретичні аспекти. Харків: Право, 2024. 456 с.
5. Право на освіту очима суддів Європейського Суду з прав людини: колективна

монографія / за редакцією А.Ю. Бадиди та І.Є. Переша. Ужгород: «Аутдор-шарк». 2024. 140 с.
6. Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю.К. Качуренко. 2-е вид. Київ: Юрінформ, 2022. 200 с.
7. Пушкар П. В. та Бабанли Р.. Загальні питання розуміння і застосування практики ЄСПЛ. Київ: Норма права, 2022. 168 с.
8. Рішення щодо України, винесені Європейським судом з прав людини. URL: https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini
9. Саєнко М.І., Рец В.В., Сароян Р.М. Застосування правових позицій Європейського суду з прав людини суддями України в рамках забезпечення права на свободу та особисту недоторканність. Юридичний науковий електронний журнал.№12/2022 с.50-53. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-12/7
10. Цимбал В. О.,Коваль Д. С., Родік Т. П., Європейський суд з прав людини як правова гарантія захисту прав людини в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. № 1/2022 с.103-106. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-1/23
11. Чижов Д. А. Зарубіжний досвід забезпечення прав людини у сфері національної безпеки. Київський часопис права, 2022. С. 186-191
12. Чиркін А.С., Храпська А.О. Забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб: міжнародно-правове регулювання та досвід зарубіжних країн. Юридичний науковий електронний журнал.№ 4/2022 с.102-105. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022- 4/21

Інформаційні ресурси

1. Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. Електронний ресурс[www.eurocourt.org.ua/].
2. Рішення Європейського суду з прав людини. Електронний ресурс[helsinki.org.ua/index.php?r=a1b8].
3. Рішення Європейського суду з прав людини щодо України. Електронний ресурс [www.coe.kiev.ua/].

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладача і студента) під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть оригінальним дослідженням чи міркуванням й об'єктивно оцінені викладачем.

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/;
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/;
- «Політикою використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/.

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов’язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.